

5.7 Hudební výchova

5.7.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět Hudební výchova naplňuje výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a umění. Prostřednictvím vokálních, hudebně pohybových a poslechových činností má žák možnost aktivně vnímat hudbu a využívat ji jako prostředek ke komunikaci s okolním světem. Zmíněné hudební činnosti podporují žákovu osobnost a vedou ho k rozvoji hudebních dovedností – sluchových, rytmických, pěveckých, intonačních, instrumentálních, hudebně pohybových, hudebně tvořivých a poslechových. Prostřednictvím nich může žák uplatnit svůj individuální hlasový potenciál při sólovém i sborovém zpěvu, dále instrumentální dovednosti při sborové hře a doprovodu písní, pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu umožněno interpretovat hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Předmět je vyučován od prvního do devátého ročníku v časové dotaci jedné hodiny týdně. Na 1. stupni obvykle probíhá výuka v kmenové třídě, na 2. stupni se předmět vyučuje v učebně hudební výchovy.

Hudební výchova se při vokálních činnostech věnuje práci s hlasem, při čemž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu žáka. Při pohybových činnostech dochází ke snaze ztvárnit hudbu pomocí pohybu, tance a gest. Poslechové činnosti přináší žákům aktivní vnímání znějící hudby ve všech stylových žánrech a podobách, přičemž následně dochází k analýze a interpretaci hudebních ukázek. Při instrumentální činnosti se žáci věnují hře na hudební nástroje, produkci a reprodukci hudby.

5.7.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k tomu, aby se naučili rozumět obecně používaným termínům hudební oblasti a aby je dovedli používat.
- Ukazujeme žákům, že přehled v oblasti umění a kultury jim umožní prožitky z těchto oborů lidské činnosti intenzivněji prožívat.
- Vedeme žáky k učení se prostřednictvím vlastní tvorby.
- Vedeme žáky k vnímání uměleckých slohů a díla v jejich historickém kontextu.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k tomu, aby při svém hodnocení umění postupovali uvážlivě, aby svůj názor byli schopni obhájit.
- Předkládáme žákům dostatečné množství estetických prožitků a poskytujeme jim dostatek prostoru k tomu, aby si uvědomili, že každý člověk je jedinečná osobnost, která vnímá určitou hudbu jinak.
- Otevíráme před žáky možnosti volby vhodných hudebních vyjadřovacích prostředků.
- Vedeme žáky ke kritickému myšlení při posuzování uměleckého díla i vlastní tvorby.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k tomu, aby vnímali i mimojazykové vyjadřování a aby sami tuto komunikaci využívali.
- Ukazujeme žákům, že vyslechnout názor druhých lidí na společný estetický prožitek a vhodně na něho reagovat může být přínosem.
- Poskytujeme dětem dostatečný prostor k jejich vlastnímu kulturnímu, uměleckému projevu.

Kompetence sociální a personální

- Vysvětlujeme a budujeme zásady chování na kulturních akcích.
- Předvádíme dětem na příkladech nezbytnost přebírání zkušeností druhých lidí pro vlastní zdokonalování.
- Na základě respektování názorů každého žáka posilujeme v dětech sebedůvěru.
- Poskytujeme prostor pro osobité hudební projevy žáků.

Kompetence občanské

- Vysvětlujeme žákům potřebu respektovat, chránit a oceňovat naše tradice a kulturní a historické dědictví.
- Budujeme v dětech pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost.
- Vedeme žáky k tomu, aby se aktivně zapojovali do kulturního dění.
- Seznamujeme žáky s významnými hudebními díly a jejich autory.

Kompetence pracovní

- Objasňujeme žákům základní pravidla pro grafický záznam hudby jako vhodného prostředku pro dorozumívání.
- Představujeme hudbu jako jednu z volnočasových aktivit, jimiž člověk uvolňuje stres, jako pohybovou aktivitu pro člověka potřebnou, zpěv – blahodárny vliv na dýchání.

Kompetence digitální

- Umožňujeme žákům aktivně a smysluplně využívat elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro vlastní tvůrčí počiny.
- Dáváme příležitost žákům zaznamenávat, snímat a přenášet i prezentovat hudbu a hudební zvukové projekty prostřednictvím digitálních technologií.
- Žáci mají možnost vyhledávat a sdílet inspirační zdroje uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům.

5.7.3 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ... 1. období	Žák by (se/si) měl ... 2. období	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Vokální činnosti	<ul style="list-style-type: none"> !Intonační cvičení !Hlasová hygiena !Zpěv písní lidových a umělých !Kánon, lidový dvojhlas !Stupnice dur, moll !HV-3-1-01 !HV-3-1-03 !HV-5-1-01 !HV-5-1-03 	<ul style="list-style-type: none"> - na základě svých dispozic intonačně čistě zpívat v jednohlase; - seznámit s kánonem; - seznámit s durovou stupnicí; 	<ul style="list-style-type: none"> - být seznámen se základy pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, dynamika) a hlasovou hygienou; - realizovat píseň 2/4, 3/4 a 4/4 taktu; - číst zpěv kánonu a lidového dvojhlasu dle svých možností; - rozpoznat durovou a mollovou tóninu; - zpívat na základě svých dispozic intonačně čistě v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti 	<ul style="list-style-type: none"> MUL – lidské vztahy – vzájemné obohacování různých kultur – možnost obohatit se o písně různých národů, hledat v nich podobnosti a rozdíly, EGS – zpěv písní v originálním jazyce VDO – úcta ke státním symbolům – hymna OSV – Mezilidské vztahy – stará řemesla, poznávání hodnot lidské práce v písních
Instrumentální činnosti	<ul style="list-style-type: none"> !Hra na tělo !Práce s Orffovým instrumentářem !Práce s notovým zápisem !Rytmus !Hudební hry !Písňová forma !HV-5-1-05 	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit se s Orffovým instrumentářem, používat ho k jednoduché doprovodné hře; - učit využívat své individuální schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách; - seznámit se s pojmem předehra, mezihra, dohra; - pojmenovat základní prvky notového zápisu (notová osnova, nota, houslový klíč); 	<ul style="list-style-type: none"> - využívat podle svých individuálních schopností a dovedností jednoduché (popř. složitější) hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní; - rozpoznat v písni předeheru, mezihru a dohru s využitím tónového materiálu písně; - aktivně se zapojovat do hudebních her (ozvěna – otázka, odpověď); - rozpoznat jednoduchou písňovou formu (a – b, a-b-a) - pojmenovat základní prvky notového zápisu písně (pomlka, takt, dynamická znaménka, některé italské názvosloví); - vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a elementární hudební improvizace 	<ul style="list-style-type: none"> OSV – rozvoj schopností poznávání – opakování rytmu; sebezpoznaní a sebezpojetí – hra na tělo – rytmus – vzájemná spolupráce při hudebních činnostech; komunikace – hra na ozvěnu.

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ... 1. období	Žák by (se/si) měl ... 2. období	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Hudební pohybové činnosti	Takt Taktování v 2/4, 3/4, 4/4 taktu Základní kroky lidových tanců Pantomima HV-3-1-04 HV-3-1-06 HV-5-1-07 HV-5-1-02	- naučit se taktovat 2/4 a 3/4 takt ; - zapojit do tanečních her se zpěvem ; - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	- pohybem vyjádřit dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt; jednoduché lidové tance - podle svých možností předvést pantomimu a pohybovou improvizaci s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tance, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	OSV – sebe-regulace a sebe-organizace – práce ve dvojicích, skupinách – učí se spolupráci; nácvik vytrvalosti, zodpovědnosti; MPV – Tv – vyjádření písně pohybem, pantomima – spojení pohybu a hudby
Poslechové činnosti	Hudební nástroje Hudební výrazové prostředky Poslech vybraných skladeb Seznámení s vybranými skladateli HV-3-1-05 HV-5-1-06 HV-5-1-04	- rozeznat výšku, délku a sílu tónů; - učit rozpoznávat v proudu znějící hudby některé z běžných hudebních nástrojů, odlišit hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální - rozpoznat ukolébavku, pochod; - seznámit s některými hudebními skladateli; - rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny proudu znějící hudby	- rozlišit tóny s různou délkou, silou, barvou a výškou; - rozpoznat v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozornit na metrytmické, tempové, dynamické i zřetelně harmonické změny; - odlišit hudbu taneční, pochodovou, ukolébavku apod. - umět rozeznat a pojmenovat běžné hudební nástroje; - rozpozná hudební formu jednoduché písně i skladby	MED – vnímání mediálních sdělení – získávání informací o hudbě a hudebních skladatelích prostřednictvím médií; OSV – moderní hudba a její hodnocení, vyjádření vlastního názoru MUL – multikulturalita – poslech písní jiných národů v původním jazyce EGS – poznávání historie, hudby, hudebních žánrů a skladatelů